

νου τοιαῦτα αἱ στρατιωτικαὶ νίκαι τῆς Αὐσπερλίτζης καὶ τοῦ Μαρίγγου; Ποῖα δὲ ἔσονται τὰ ἀποτελέσματα τοιαύτης πολεμικῆς ἀτυχίας; ἡ πνευματικὴ, ἡ ἠθικὴ, ἡ οἰκονομικὴ ἐξάντλησις, μετὰ τὴν στρατιωτικὴν πτώσιν. Δυστυχία εἰς τὸ ἀνθρώπινον γένος, ἂν εἶνε πεπωμένον, μέχρι συντελείας τοῦ ἱστορικοῦ βίου του, νὰ παριστᾷ τὸ φαινόμενον τοῦτο τῆς ἀλληλομαχίας, τῆς ἀμοιβαίας καταστροφῆς, ἄνευ ἀποχρῶντος λόγου, ἢ πρὸς κορεσμὸν φυσικῶν μόνον ἐνστίκτων. Συνέπεια ἀνεπίδεκτος ἀντιρρήσεως. Πᾶν ὅ, τι δημιουργεῖ σήμερον διὰ μακρᾶς καὶ ἐπιπόνου ἐργασίας, καταστρέφεται αὔριον ὑπὸ τὴν πνοὴν μυσταροῦ πάθους, ἐντροφῶντος ἐπὶ τῇ καταστροφῇ, ὥσει τοιαύτη ἦτο ἡ ἀποστολὴ καὶ ὁ σκοπὸς τῆς ἱστορίας, ἡ διαδοχικὴ ἐξόντωσις καὶ δημιουργία ἄνευ σχεδίου τινός, κατὰστασις ἀρμόζουσα εἰς ἄγρια μᾶλλον θηρία, ἢ εἰς λογικὰ καὶ ἐν συνειδήσει βιοῦντα ἀνώτερα ὄντα.

«Οὐχί· ἡ ἀνθρωπίνη ἱστορία δὲν εἶνε ἡ κοιλὰς τοῦ κλαυθμῶνος, ἐφ' ἧς εἶνε ἀναγεγραμμένοι οἱ πένθιμοι ἐκεῖνοι στίχοι τοῦ Δάντου:

«Per me si va nella città dolente,
per me si va nell' eteruo dolore,»

ἀποκλειστικὸν στάδιον τῆς δυστυχίας καὶ τῆς καταστροφῆς· ἀλλ' ἐν τῇ εὐρυτάτῃ αὐτῆς ἐννοίᾳ καὶ ἀπόψει, εἶνε ἡ πραγμάτωσις τοῦ δικαίου, ἡ ἐργασία τῆς ἠθικῆς, ὡς δημιουργικῆς δυνάμεως, λαμβανούσης τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τῶν ταπεινοτάτων αὐτοῦ φυσικῶν ἐνστίκτων, δι' ἐπιπόνου δὲ καὶ ἀκαταβλήτου ἀγῶνος ὁδηγούσης αὐτὸν πρὸς τὰς ὑψίστας κορυφὰς τῆς πνευματικῆς χειραφεσίας καὶ τῆς προόδου.

Εἰς τῶν προφητῶν τῆς νέας κοινωνικῆς παλιγγενεσίας, ὁ Γάλλος Σαιν Σίμων, ἔλεγεν ὅτι ὁ χρυσοῦς αἰὼν δὲν κεῖται ὀπισθεν, ἀλλ' ἐμπροσθεν ἡμῶν. Βαθεῖα ῥῆσις, συνοφίζουσα τὸ νέον πρόγραμμα τῆς ἱστορικῆς ἐργασίας τῆς ἀνθρωπότητος. Αὕτη ἔτινε προηγουμένως εἰς τὸ παρελθόν, οἶονεῖ ἀπ' αὐτοῦ λαμβάνουσα τὰς ἐμπνεύσεις της, ἐπίστευεν εἰς τὴν πτῶσιν, τὸν δὲ ἐν τῇ κοινωνίᾳ βίον ὑπελάμβανεν ὡς κάθαρσιν ἀπὸ τῆς μοιραίας ταύτης πτώσεως.

Ὁ ἄνθρωπος, ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῶν προλήψεων τούτων τῆς ἀμαθείας, ἐπλανᾶτο διηνεκῶς νοσταλγῶν, ἐν τῇ νυκτὶ τοῦ κόσμου τούτου, τὸν ὁποῖον ἠρέσκετο νὰ θεωρῇ ὡς μάταιον ὄνειρον, ἀναμένων ἐκάστοτε τὴν ἐξέγερσιν τῆς ἡμέρας. Σήμερον τοῦναντίον πᾶσα αὐτοῦ σκέψις ἀφορᾷ εἰς τὸ μέλλον, κρεῖττον τοῦ παρόντος, τὸ ὁποῖον τείνει νὰ προπαρασκευάσῃ διὰ τῆς προσωπικῆς αὐτοῦ ἐλευθερίας καὶ ἐργασίας. Ἰδοὺ τὸ πρόβλημα, τοῦ ὁποῖου ἡ λύσις εἶνε ἀνατεθειμένη εἰς αὐτὸν τὸν ἄνθρωπον, ἡκιστα δ' εἰς ὑπερφυσικὰς καὶ ἀνωτέρας αὐτοῦ δυνάμεις.

Ἐπὶ τῶν ἀρχῶν τούτων ἐρείδεται ἡ νέα ἐπιστήμη, ἄρα καὶ ἡ νέα κοινωνία, ὅλα ἐξῆλθεν ἀπὸ τοῦ φλογεροῦ ἡφαιστείου τῆς γαλλικῆς ἐπαναστάσεως. Εἶνε ἡ ἐλευθερία τῶν ἀτόμων καὶ τῶν λαῶν, ἡ ἰσότης αὐτῶν καὶ ἡ ἀδελφότης. Τῶν βάσεων τούτων τοῦ κοινωνικοῦ βίου καθιερουμένων καὶ ἀναγνωριζομέ-

νων, ἡ ἱστορία ὀφείλει νὰ λάβῃ διάφορον διεύθυνσιν τῆς μέχρι τοῦδε. Γινώσκετε ὅτι τοιαῦται τροπαὶ δὲν τελοῦνται εὐχερῶς, ἄνευ ὀδύνης καὶ ἀγῶνων. Τὸ παρελθόν, ἐπίμονον ἐν τῇ ψευδεῖ αὐτοῦ ἱστορικῇ ἀλαθίᾳ, δὲν ὑποχωρεῖ ἀμέσως, ἄνευ ἀντιστάσεως, εἰς τὰς δικαίας καὶ λογικὰς ἀξιώσεις τοῦ νέου βίου. Ἡ νέα κοινωνία θὰ ἀγωνισθῇ πρὸς πλήρη ἐπίτευξιν τοῦ δικαίου της. Τοῦτο γινώσκουμεν καὶ ἡμεῖς, ἐντεῦθεν δὲ καὶ αἱ προσπάθειαι ἡμῶν πρὸς διοργάνωσιν κοινωνικῆς μερίδος, πρὸς δημιουργίαν πολιτικῆς δυνάμεως, ἥτις ὑπὸ πεφωτισμένην καὶ ἰσχυρὰν διεύθυνσιν νὰ κατορθώσῃ τὴν πραγμάτωσιν τοῦ ἰδεώδους τούτου, τὸ ὁποῖον εἶνε κεκλημένον ν' ἀποκαλύψῃ νέους ὁρίζοντας, εὐρύτερους καὶ φωτεινότερους, ἐν τῇ ἱστορικῇ βίᾳ τῆς ἀνθρωπότητος.

Ἐλεγε ταῦτα μετὰ τινος ὕφους ὑπερφουῶς ἀποκαλύψεως. Ἄλλ' αἴφνης ἔστη, οἶονεῖ ἀναμένων ν' ἀκούσῃ τὴν ἐπ' αὐτῶν κρίσιν μου.

Ἀκολουθεῖ.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΤΕΤΑΡΤΗΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΛΟΓΙΑΣ

ΤΟΥ

ΟΔΟΦΡΕΪΔΟΥ ΜΥΛΛΕΡΟΥ¹

ΥΠΟ

N. ΠΕΤΡΗ

Ἡ Ἑλληνικὴ γραμματολογία τοῦ Μυλλέρου, κατέστη ἀσπασίον ἀνάγνωσμα μετὰ χειρὸς καὶ τῆς ἐλληνικῆς νεότητος (ἀνάγνωθι κάλλιον διδασκόντων τε καὶ διδασκομένων), ἐξ ὅτου ὁ κατὰ τὸν ποιητὴν πρῆκτῆρ ἔργων² ἀείμνηστος Ἀριστείδης Κυπριανὸς μεθρημῆνευσεν εἰς τὴν καθωμιλημένην τὸ ὄντως γενναῖον ἐκεῖνο ἔργον τοῦ ἐπαξίως ἐν τῇ ἐπιστήμῃ διαλάμπαντος Καρόλου Ὁδοφρεΐδου Μυλλέρου, καὶ ἔτι μᾶλλον νῦν ἡδῆ ὅτε μοῖρα ἀγαθὴ καὶ προνοία τοῦ ὑπουργείου τῆς παιδείας συμπεριελήφθη καὶ τὸ χρησιμώτατον αὐτὸ παιδεῦμα ἡ ἐλληνικὴ δῆλον ὅτι γραμματολογία ἐν τῇ ἐπιστήμῃ προγράμματι τῶν ἐν Ἑλλάδι Γυμνασίων. Ὁ ἐν φιλολόγοις λοιπὸν κ. Emil Heitz προήγαγεν εἰς φῶς μετὰ σημειώσεων καὶ προσθηκῶν ἐν τῇ παρεληλυθότῃ ἔτει τὴν ἐλληνικὴν γραμματολογίαν τοῦ ἐπιφανοῦς Μυλλέρου μέχρι τῆς περιόδου τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου. Ἐτεῖ δὲ ἡλθα δὴ 1882 ἀπέλιπε τὰ πιεστήρια ἡ τετάρτη ἐκδοσις τῆς ἐλληνικῆς γραμματολογίας τοῦ Καρόλου Ὁδοφρεΐδου Μυλλέρου, ὅπερ τεκμηριοῖ τὴν μεγίστην ἐκτίμησιν τοῦ προκειμένου ἔργου. Πιστῶς λοιπὸν τηρῶν ὁ ἐκ-

1. Karl. Ottofried Müllers Geschichte der Griechischen Litteratur bis auf das Zeitalter Alexanders. 4 Auflage κτλ. von Emil Heitz. 1884 Στουτγάρδῃ σελ. 426, τιμὴ μάρκας 6.

2. Ὁμήρου Ἰλιάδ. I. 443 μύθων τε ῥητῆρ' ἔμεναι πρῆκτῆρά τε ἔργων.

δότης τὸ ἐν τῇ τρίτῃ ἐκδόσει ἀξίωμα καὶ ἤδη νῦν οὐδὲ τὸ παράπαν μετέβαλε τὸ κείμενον, ἀλλὰ μόνον ἐν τοῖς σημειώσεσι προσέθηκε διορθώσεις καὶ ἀναπληρώσεις, αἵτινες ἐσονται ἄσμενοι τῷ ἀναγνώστῃ. Ἐν τούτοις ἂν τὸ ζήτημα περὶ τῆς μὴ παντελοῦς μεταβολῆς τοῦ κειμένου ἔχεται ὀρθότητος ἀμφισβητεῖται. Ὁ ἐπικριτὴς εἰ καὶ ἀποφαίνεται γνώμην ἐναντίαν περὶ γενικῆς διασκευῆς τοῦ κειμένου, κρίνει ὅμως παντελῶς εὐκκIRON ὅπως ἐκποδῶν ποιήσεται καὶ ἀφελείας, ἀγνοήματα τινά, οἷον ἐν σελ. 281 διχοστασιαστικὰ ἀντὶ τοῦ εἰπεῖν στασιωτικὰ καὶ πάλιν ἐν σελ. 627 θεωρεῖ ἐξοβελιστέα ἐκ τοῦ κειμένου τὰ περὶ τοῦ τραγικοῦ Καρκίνου³, ἐπειδὴ πάντως οἱ νεαροὶ ἀναγνώσται, οὓς διαφερόντως ἔσχεν ὑπ' ὄψει ὁ Μύλλερους ἐκπονῶν τὸ ἴδιον ἔργον, δὲν ἀναγινώσκουσι πάντοτε τὰς σημειώσεις. Οὐδὲν ἦτιον χάριτες ὀφείλονται τῷ ἐκδότῃ καθηγητῇ κ. Heitz, ὅστις ἐπεβάλετο ἵνα τὸ ἀτυχῶς ἀσυντέλεστον παραμεῖναι ἔργον παρατείνῃ μέχρι τῆς περιόδου τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου. Ἐπειδὴ δὲ τὰ κεφάλαια ταῦτα μέχρι τοῦδε οὐδαμῶς ἐξετέθησαν ἐν γραμματολογικῇ συναφῇ, ὁμολογητέον ὅτι οὐδεμία εὐχερὴς ἐντολὴ ἀποβαίνει ὅπως ἡ ἐξακολούθησις ἰσοφαρίζῃ ἐναμίλλως πρὸς τὴν γραμματολογίαν τοῦ Μύλλερους. Ὅθεν ὁ συγγραφεὺς ἐπόμενος τῷ παραδείγματι τοῦ Μύλλερους αὐτοῦ τοῦ μὴ δῆλα δὴ διεισδύειν ὑπὲρ τὸ δέον εἰς τὰ καθέκαστα πραγματεύεται ἐν πεντεκαίδεκα κεφαλαίοις τὸ προμνησθὲν χρονικὸν τμήμα. Αἱ δ' ἐπιγραφαὶ τῶν κεφαλαίων αὐτῶν εἰσιν αἵδε. 1) ὁ Σωκράτης καὶ ἡ νέα ἐν Ἀθήναις ἀγωγή 2) οἱ Σωκρατικοὶ 3) ὁ Δημόκριτος 4) ἡ ἱατρικὴ γραμματολογία καὶ αἱ τῷ Ἱπποκράτει προενεμόμεναι συγγραφαὶ 5) ὁ Ξενοφῶν 6) ὁ Κτησίας⁴, ὁ Φίλιστος καὶ Αἰνείας ὁ Τακτικός, ἀκμάσας περὶ τὸ 340 π. Χ. ἡ ἔτι πρότερον ἀνέγραψε θεωρίαν τῆς τακτικῆς 7) τοῦ Πλάτωνος ὁ βίος καὶ ἡ διδασκτικὴ δραστηριότης 8) οἱ πλατωνικοὶ διάλογοι 9) τοῦ Πλάτωνος ὁ συγγραφικὸς χαρακτήρ 10) ὁ Ἀριστοτέλης 11) τὰ ἀριστοτελικὰ συγγράμματα 12) Δημοσθένους βίος καὶ συγγράμματα 13) τοῦ αὐτοῦ Δημοσθένους ὁ ρητορικὸς καὶ συγγραφικὸς χαρακτήρ 14) οἱ ὁμόχρονοι τοῦ Δημοσθένους ῥήτορες 15) οἱ ρητορικοὶ ἱστοριογράφοι καὶ ἀρχαιολογίων συγ-

γραφεῖς. Ἐν τούτοις ὅσον καὶ ἂν διέτριψε περὶ τὸ θέμα τοῦτο ὁ συγγραφεὺς, οὗ ἡ ἀμφιλαφὴς πολυμάθεια ἀπανταχοῦ τοῦ συγγράμματος σαφέστατον παρέχεται. τὸν ἔλεγχον, δὲν κατ' ὠρθωσεν ἵνα προαγάγῃ εἰς φῶς ἐνάμιλλον συνέχειαν τοιαύτην, ὅσα ἡ γραμματολογία τοῦ Μύλλερους, ἐπειδὴ ἐνίοτε ὁ ἀναγνώστης ποθεῖ τὴν προσήκουσαν σαφήνειαν. Παρεκτὸς τούτου παρατηροῦνται πλημμελεῖς τινά ἐν τῷ βιβλίῳ, ἅπερ ὅμως καθίστανται ἀνέφικτα, ἐὰν ἐνθυμηθῶμεν τὴν μεγάλην ἔκτασιν τῆς ἐξεταζομένης ὕλης. Οὕτως ἐν παραδείγματι ἐν σελ. 21 ἀναγινώσκονται τὰ ἐξῆς «Ἡγεῖραν κατ' αὐτοῦ (δηλ. τοῦ Σωκράτους) τὴν αἰτίαν ὅτι εἰσάγει καινοτομίας εἰς τὴν πολιτείαν ὡς πρὸς τὰ θεῖα καὶ ὅτι ἅμα διαφθείρει τοὺς νέους. Πῶς ὅμως ἡ κατηγορία αὕτη ἀκριβέστερον ἀποδεικνύεται ὡς πρὸς τὸ πρῶτον κεφάλαιον, περὶ τούτου ἐλλείπει ἡμῖν πᾶσα μαρτυρία. Ἀλλὰ κατὰ τοῦτο ὁ ἐπικριτὴς παραπέμπει τὸν συγγραφέα εἰς τὰ Ξενοφῶντος Ἀπομνημονεύματα 11, ὅπου αἱ λέξεις «διεθερύνθητο γὰρ, ὡς φαίνεται Σωκράτης τὸ δαιμόνιον ἐαυτοῦ σημαίνει. Ὅθεν δὴ καὶ μάλιστα μοι δοκοῦσιν αὐτὸν αἰτιάσασθαι καινὰ δαιμόνια εἰσφέρειν κλ.» ἀριδῆλως περιέχουσι μαρτυρίαν περὶ τῆς ἐπιθεβαιώσεως τοῦ πρώτου κεφαλαίου τῆς κατηγορίας (γραφῆς). Ἀνακριβῶς ἐπ' ἴσης μνημονεύεται ἐν σελ. 96 ὅτι ὁ Ξενοφῶν λέγουσιν ὅτι ἠκολούθησε τῇ προσκλήσει τοῦ Προξένου εἰς τὸ συμμετασχεῖν τοῦ ἔγχειρήματος τοῦ Κύρου, ἐπειδὴ ὁ Ξενοφῶν αὐτὸς ἱστορεῖ τὸ γεγονός ἐν τῇ Ἀναβάσει Γ'. 1, 4. Ἀντίρρησης ὡσαύτως εὕρηται ἐν σελ. 413 καὶ 419. Καὶ ἐν μὲν τῇ σελ. 413 λέγεται «Μόνον τοῦτο ἐρμηνεύει τὴν ἐαυτοῦ (τουτέστι τοῦ Ὑπερείδου) ἐν τῇ ὑποθέσει τοῦ Ἀρπάλου φανεράν προελθοῦσαν ρῆξιν πρὸς τὸν Δημοσθένη, οὗ ἕνεκα ὁ Ὑπερείδης κατέστη τὸ κύριον πολιτικὸν πρόσωπον ἐν Ἀθήναις». Ἐν δὲ τῇ ἄλλῃ σελίδι 419 ἀναγινώσκονται τὰ ἐξῆς «ἂν ὁ Ὑπερείδης ἐχρεώσται εἰς τὴν πρὸς τὸν Δημοσθένη στάσιν αὐτοῦ τὸ ὅτι ἐν τῷ ἔπειτα χρόνῳ διετέλεσεν ἰθύνων τὰς τύχας τῶν Ἀθηναίων, παραμένει ἄγνωστον». — Πρὸς τούτοις ὁ συγγραφεὺς περὶ ἐλάσσονος ποιεῖται τὴν ἀναγκαστικὴν ἐπιμέλειαν περὶ τὴν λέξιν. Πάνυ ἀρεσταὶ εἰσιν αὐτῷ φράσεις, οἷαι allzu deutlich, um dass (σ. 32), so bedeutend, um dass nicht (σ. 44), zu unsicher, um dass (σ. 55). Κατὰ προτίμησιν ἐπ' ἴσης παρεμβάλλονται προθετικαὶ ἐκφράσεις ἐν μέσῳ τοῦ οὐσιαστικοῦ καὶ τῆς εἰς αὐτὸ ἀνηκούσης γενικῆς. Ὡς παραδείγματα δὲ πρὸς ἐμπέδωσιν τοῦ λόγου ἔστωσαν τάδε τὰ χωρία (σ. 159) die Geschichte des Ankaufs durch Platon, und zwar zu einem erstaunlich hohen Preise, einer Schrift des Philolaos⁵, ὅπου δῆλον ὅτι ἡ γενικὴ (τοῦτο διαφωτίζομεν ὑπὲρ τῶν μὴ εἰδόντων τὴν γερμανικὴν) des Ankaufs einer Schrift des Philolaos χωρίζεται ἀπὸ τοῦ οἰκείου οὐσιαστικοῦ Geschichte παρεμβαλλομένης τῆς προθετικῆς φράσεως durch Pla-

3. Χάριν τῶν πολλῶν μεταγράφομεν ἐκ τοῦ γραμματολογικοῦ ἡμῶν τεύχους μίαν λέξιν περὶ Καρκίνου. Ἐν τῇ περιόδῳ τοῦ πελοποννησιακοῦ πολέμου παρὰ τοὺς δύο μεγάλους ἀριστοτέχνους Σοφοκλέα καὶ Εὐριπίδην ἀπεπειράθησαν τῆς τραγικῆς τέχνης ἀναρίθμητοι τραγικοὶ ποιηταί, συνήθως ὅμως ἀνευ εὐδοκίμησεως καὶ οἱ πλεῖστοι αὐτῶν εἰσιν ἡμῖν γνωστοὶ μόνον ἐκ τῆς ἀρείδους κριτικῆς τῶν κωμικῶν. Εἰς τοὺς τραγικοὺς αὐτοὺς συγκαταλέγεται καὶ ὁ Καρκίνος μετὰ τῶν τεσσάρων αὐτοῦ υἱῶν ἀδεξίων καὶ τούτων ποιητῶν καταγόμενος ἐξ Ἀκράγαντος τῆς Σικελίας μετηνάστευσεν εἰς Ἀθήνας, ἐνθα οὐδὲ τὸ παράπαν ἠδδοκίμησεν ὡς τραγικός.

4. Ὁ Κτησίας σύγχρονος τοῦ Ξενοφῶντος κατήγετο ἐκ Κνίδου τῆς ἐν Καρίᾳ ὁ Φίλιστος ἐκ Συρακουσῶν τίθεται περὶ τὴν 86 ἢ 87 Ὀλυμπιάδα. Συνέγραψεν ἱστοριογραφίαν «Σικελικά» ἐξ 11 βιβλίων, ὧν σώζονται ἀποσπάσματα ἐκδοθέντα ὑπὸ Goller ἱδ. Lübker's R. L. ἐν λ. Philistos.

5. Ἡ ἱστορία τῆς ὑπὸ Πλάτωνος ἀγορᾶς καὶ μάλιστα εἰς καταπληκτικῶς μεγάλῃ τιμῇ μιᾶς τῶν συγγραμμάτων τοῦ Φιλολάου.

ton κλ. Καὶ πάλιν ἐν σ. 161 die Vereinigung zu gemeinsamer Thätigkeit einer Anzahl gleichgesinnter Männer⁶, ἔνθα ἡ γενική einer Anzahl gleichgesinnter Männer αὐθις τῇ παρεμβολῇ τῆς προθετικῆς προτάσεως zu gemeinsamer. κ. ἑ. μετατίθεται ἀπὸ τοῦ οἰκείου οὐσιαστικοῦ Vereinigung. Περὶ πλέον δυσηχῆς κρίνεται κατὰ τὸν ἐπικριτὴν (τὸν ἐκ τῆς βορείου Γερμανίας⁷ ὁρμώμενον) ἡ συχνὴ χρῆσις τοῦ Gekonnt ἀντὶ τοῦ Können (πρὸς σ. 5, ἔνθα φέρονται ταῦτα Wie derselbe auch in damaliger Zeit seine Verteidiger finden gekonnt, ἀντὶ τοῦ Können (—ὡς ὁ αὐτὸς καὶ ἐν τῷ τότε χρόνῳ ἠδυνήθη νὰ εὕρῃ τοὺς ἰδίους ὑπερασπιστάς). Εἴτα ὁ ἐπικριτὴς ἐκφράζει τὴν εὐχὴν α') τῆς βελτιώσεως τῆς στίξεως, διότι καὶ ἡ στίξις ἔστιν ὅτε πλημμελῶς ἔχει καὶ τούτου ἕνεκα παραμορφοῖ τὴν ἔννοιαν β') τὴν τῆς κατασκευῆς τῶν σχοινοτενῶν περιόδων, αἵτινες ἐνίοτε καθίστανται οὐχὶ εὐσύνοπτοι γ') Ἀνακεφαλαιῶν ἀναγράφει καὶ τὰ παροράματα καὶ καθόλου γνωματεύει ὅτι ὁ καθηγητὴς κ. Heitz ὥφελεν ὅπως ποιήσεται περὶ πολλοῦ οὐ μόνον τὸ περιεχόμενον τῆς ἑλληνικῆς γραμματολογίας, ἀλλὰ καὶ τὴν μορφήν, ἢ τύπον. Ἐπειδὴ δὲ ὁ συγγραφεὺς κατὰ τὴν προκήρυξιν τοῦ ἀγοράσαντος τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος φιλοπόνημα βιβλιοπωλείου διανωεῖται ἵνα ἐν τρίτῳ τόμῳ ἐξετάσῃ τὴν γραμματολογίαν τῆς ἀλεξανδρίνης περιόδου, ἐπεύχεται ὁ ἐπικριτὴς ὅπως ὁ συγγραφεὺς ἐπιστήσῃ πλείονα τὴν προσοχὴν καὶ ἐπὶ τὴν μορφήν πρὸς εὐχαρίστησιν τοῦ ἀναγνώστου καὶ κατὰ γε τοῦτο.

Ἐν Ἀθήναις κατὰ τὰς διακοπὰς τοῦ 1885.

ΣΚΙΑΓΡΑΦΗΜΑΤΑ

Ε'.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΤΑΓΙΑΠΙΕΡΑΣ

Ἡ Ζακυνθία οἰκογένεια Ταγιαπιέρα κατάγεται ἐξ Ἑνετίας. Ὑπῆρχεν ἐν Ζακύνθῳ ἀπὸ τοῦ ΙΕ'. αἰῶνος. Ἐκ τούτου τοῦ οἴκου ἤκμασεν ἐν Ζακύνθῳ, περὶ τὴν ΙΖ. ἑκατονταετηρίδα, ὁ Φραγκῖσκος Ταγιαπιέρας, δόκιμος ἰατρός, σπουδάσας εἰς Πατάβιον ὅχι μόνον τὴν ἐπιστήμην, ἀλλὰ καὶ τὴν ἰταλικὴν φιλολογίαν. Τούτου δὲν ἠδομεν ἢ μόνον ἰταλικά τινα ἄσματα (Sonetti.) ὀλίγης ἀξίας.

Ὁ ἐπισημότερος τῆς οἰκογενείας ταύτης ἦτο ὁ Διονύσιος Ταγιαπιέρας, ἐπιφανὴς ἰατρός καὶ διακεκριμένος λόγιος, γεν-

νηθεὶς ἐν Ζακύνθῳ τῷ 1777, ἐκ μητρὸς γεννηθείσης ἐν Μεσολογίῳ.

Τυχὼν ἀγωγῆς καὶ παιδείας σπανιωτάτης ἦτο σύναμα ἀρίστηλος τύπος ἀληθοῦς φιλοπατρίας καὶ γενναιοπαρόχου εὐποιᾶς. Παιδιόθεν πρὸς τὰ γράμματα ῥέπων δὲν ἐβράδυνε νὰ διανύσῃ τὰς πρώτας αὐτοῦ σπουδὰς εἰς τὰ τῆς πατρίδος σχολεῖα.

Ἐξ ἀπαλῶν ὀνύχων ἠγάπα τὴν ἐλευθερίαν καὶ τὴν ἰσότητά. Καταργηθείσης τῆς Ἑνετοκρατίας καὶ ἐλθόντων τῶν Γάλλων εἰς Ζάκυνθον τῷ 1797, ὁ Ταγιαπιέρας, μετὰ πλείστων Ζακυνθίων, ἀσπασθεὶς τὰς δημοκρατικὰς ἀρχάς, ἐγένετο καρμαριόλος. Ἡ Ζάκυνθος διετέλει ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῆς Ἑνετίας ἔτη τριακόσια δέκα τέσσαρα. Ὁ δὲ λαός, καὶ ἐνταῦθα, ὑπέστη τὰ δεινὰ τῶν χρόνων ἐκείνων, καθ' οὓς ἡ ἐλευθερία ἦτο παθητικὴ καὶ οὐχὶ ἐνεργητικὴ, ἡ δὲ ἀδικία μόνον ἀσφαλής. Διό, ἕνεκα τῆς ἐλεύσεως τῶν δημοκρατικῶν Γάλλων, ἀπερίγραπτον χαρὰν ἠσθάνθη ὁ μὴ εὐγενὴς γενόμενος ἄνθρωπος, ἐνῶ πρότερον ἦτο πρᾶγμα. Ἐλθόντων ὁμῶς τῶν Ῥωσοτούρκων κατὰ τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1798 εἰς Ζάκυνθον, οἱ φιλελευθεροὶ, οἱ Ἑβραῖοι καὶ αἱ γυναῖκες μὴ εὐγενεῖς, ὑπέστησαν πλείστας κακώσεις. Τότε τῶν φιλελευθέρων οἱ μὲν ἐκρύβθησαν οἱ δὲ ἀκολούθως ἔφυγον πρὸς ἀπόλαυσιν ἐλευθερίας. Ὁ Ταγιαπιέρας λοιπὸν ὡς δημοκρατικὸς μετέβη εἰς Παρίσιους, ἔνθα ἐσπούδασε τὴν γραφικὴν καὶ ἀκολούθως ἐπὶ δωδεκαετίαν τὴν ἰατρικὴν. Τῷ 1814 ἐπανέκαμψεν εἰς τὴν Ζάκυνθον καλλιτέχνης καὶ ἐπιστήμων, ἀλλὰ μετῆρχετο τὸν ἰατρὸν. Ἐξωγράφει μόνον χάριν διασκεδάσεως. Ἰδὼν ὁμῶς ὅτι ἐνταῦθα ὁ φθόνος ἐβασίλευε, μετέβη εἰς τὰ Ἰωάννινα, ἔνθα συνδέσας φιλίαν μετὰ τοῦ διαβοήτου Ἀλῆ καὶ τοῦ υἱοῦ τούτου Βελῆ, ἐγένετο καὶ ἰατρός τῶν. Οὕτως ἐν τοῖς δεινοῖς ἐκείνοις καιροῖς, ὅσαςκις ἠδύνατο, προσεπάθει νὰ φανῇ χρήσιμος εἰς τοὺς δυστυχεῖς δούλους ἀδελφούς. Ἡ θηριωδία τοῦ Ἀλῆ τοῦ ἐπροξένει ζωτῆραν ἐντύπωσιν. Τῷ δὲ 1820 ἐκ νέου ἐπανεκάμψεν εἰς τὴν Ζάκυνθον, καθότι κατεδιώκετο ὁ προστάτης του.

Ἰδὼν ὅτι εἰς τὴν Ἑπτάνησον πάντες οἱ φιλοπρόδοι ἦσαν μεταρρυθμισταί, μετὰ τούτων κατετάχθη καὶ αὐτός.

Ἐν τούτοις ἐξερράγη ἡ Ἑλληνικὴ ἐπανάστασις.

Τῇ 30 Σεπτεμβρίου τοῦ 1821 ἔλαβον χώραν τὰ ἐν Γυψολίθρῳ Ζακύνθου δεινὰ μετὰ τῶν Ζακυνθίων καὶ τῶν ἄγγλων στρατιωτῶν, ἕνεκα τουρκικοῦ πλοίου, ὅπερ διωκόμενον ὑπὸ τοῦ Σακίνη καὶ Ῥαφηλιᾶ, ἡμίκαυστον σχεδὸν ἐρρίφθη εἰς τὴν ῥηθεῖσαν νοτίαν παραλίαν τῆς Ζακύνθου.

Οἱ Ζακύνθιοι κατὰ τῶν Ἀγγλῶν ἐπετέθησαν δῖς. Εἰς τὴν πρώτην συμπλοκὴν ἐπληρώθη ὁ ἀξιοματικὸς καὶ δύο στρατιῶται καὶ ἐφονεύθη ἕτερος, εἰς δὲ τὴν τοῦ μεσονυκτίου ἐφονεύθησαν πολλοί. Ἐκ τῶν Ζακυνθίων οὐδεὶς ἐφονεύθη, καθότι εἰς τὴν πρώτην συμπλοκὴν οἱ Ἀγγλοὶ ἐπυροβόλησαν εἰς τὸν ἄερα, εἰς δὲ τὴν δευτέραν αἱ σφαῖραι τῶν Ἀγγλῶν ἦτο ἀδύνατον νὰ τοὺς ἐπιτύχωσιν ἕνεκα τῆς ἀσφαλοῦς θέσεως ἣν οἱ

6. Ἡ ἐνωσις πρὸς κοινοπραγίαν τινῶν ὁμοφρονούντων ἀνδρῶν.

7. Ὃπου τὸ οὐς εἶναι ἀσυνείηστον εἰς τὸ gekonnt μετοχὴν τοῦ Können (=δύνασθαι).—